

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Danne-Virke I

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 383.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig03val-shoot-idm139670057373296/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Danne-Virke I

rie, om mueligt, indgyde Sønnerne deres Aand, noget der jo og er Hensigten med den ny Udgave af Saxo og Snorro. Men, hvorledes skal vi bringe Menigmand til at læse de Krøniker, han har glemt, og til at læse dem med Nytte? det er egenlig et langt vigtigere og vanskeligere Spørgsmaal, end det, hvor vi skal faae Penge og Stykker nok; thi Krønikerne kunde jeg gjerne selv skaffet trykt; men at skaffe dem ordenlige Læsere, det er Konsten, som har brudt mig mere end mine og al Verdens Penge; det er en Punkt, hvor man ikke kan staa, og hvor det dog slet ikke vil gaa; thi vilde man endog, hvad dog rigtig er tungt, slaa en Streg over hele den ældre Slægt, turde man endog, hvad dog vel er for dristigt, haabe, at Krønikerne bleve med Flid opslagne for den yngre Slægt; maa man da ikke, formedelst Tidens Piinagtighed, frygte for eet af To, enten at de Smaa lære at lee over Fædrene, der ei havde bedre Forstand end at troe og opskrive saadanne Eventyr som Saxos Oldsagn, eller at de lære at ringeagte den historiske Sandhed og tage Alt for et lystigt Eventyr? Hvo der kiender Tidens Vaklen mellem disse lige farlige Svælg, mellem storagtig Vantro og vellystig Overtro, vil ikke kalde deene Frygt ugrundet; men hvem der veed, at intet Godt maa undlades, fordi det kan, og vil ikke sjelden, blive forsmaaet eller misbrugt, indseer tillige, det ei nytter at forsage, men vel at kæmpe, og den bedste Kamp her var uden tvivl at skrive, hvad vi længe trængde til: en kort, men dog ei alt for stakket Krønike om Danmark for Børn og Menigmand, i et varmt, tydeligt Sprog, hvorved de baade henviistes til de store Krøniker og anvistes til at bruge dem ret. Nu at skrive en saadan Bog, troer jeg, med Guds Hjelp, kunde lykkes mig, og Tid dertil fik jeg vel tage mig, om ogsaa Krønikernes Udgave derved skulde forsinkes nogle Maaneder; de Opoffrelser, der staa i min Magt, vilde jeg ogsaa gjerne gjøre; men de rakde vel neppe til at faae den solgt for et Par Mark, mindre til at gjøre et klækkeligt Oplag og allermindst til at faae den udbredt blandt Skolernes Ungdom, der uden tvivl vilde give de bedste Læsere. Hvorvidt nu Historiens danske Venner maatte finde denne Sag vigtig nok til at fortjene deres Eftertanke og Understøttelse, det bliver deres Sag, og jeg gjør imidlertid, hvad jeg kan, uden at bryde mig om, hvor lidt det er, da alt mit Haab i Grunden staaer til Ham, der kan gjøre langt meer, end vi forstaae.

En anden Ting, der uden tvivl var værd at tænke paa, er en Folke-Udgave af Rimkrøniken, noget, der heller ikke kunde falde synderlig bekosteligt, naar man hjulpes ad, og som maa-

Danne-Virke I

skee, mere end noget andet, vilde bidrage til at vække Folkets historiske Aand, især, naar den alt forud var blevet dem lidt bekendt gjennem fornævnte historiske Udtog. Imidlertid er det at mærke, at den, for at gjøre den tilsigtede Virkning, maatte læmpe Tunge og Rim efter Folkets Øren, finde sig i samme Forandring, som Sprogets Aand har fundet sig i, thi ellers kom Fædrenes Aand derigjennem ei til at tale til Folkets Hjerte, men for døve Øren. Læmpelig maatte mængstedes Ordene, især Rimene, forandres, Aand og Mening og Indhold dog aldeles ubeskaaret og uforkrænket, saa Alt kunde falde let og klinge net i Folkets Øren. Denne Udgave skulde da være, ikke et Modstykke, men et Sidestykke efter menig Mands Tarv, til den Udgave for de Boglærde, der naturligviis skulde indtil den æugsteligste Omhyggelighed frede om dens ældste bekendte Skikkelse, der for det historiske Studium er ubetalelig. Mange kunde maaskee mene, at man heller maatte skrive en ny Rimkrønike til Folket, end umage sig saameget med den gamle, og det er sandt, at det kostede vel mindre Umage, og gav Leilighed til at sige mange Ting, man nu maa glemme; men paa Nyttens skal man her ene see, og det er klart, at Fædrene maa selv bedst forstaa at oplive deres Minde hos Børnene, og vi veed desuden, det er en gammel Sandhed, at hvad der kommer lige fra Hjertet, gaar lige dertil, og Fædrene talde reent ud af Posen, imedens vi har ondt nok ved at tale reent udaf Skiægget; thi selv naar vi tale af Hjertet, gaar det dog for det meste først igjennem Hovedet, og de Hjerter, vor Tale skal virke paa, maa da være forenede med Hoveder, der omtrent svare til vores, ellers koster det Hovedbrud at forstaae os, og deraf følger, at Menigmand kan knap faae vore Tanker i sit Hoved, og faaer da endnu mindre vore Følelser i sit Hjerte. For altsaa at kunne give en ny Rimkrønike, der svarede til den gamle, maatte vi blive saa fortrolige med Fædres Aand og Tungemaal, at vi talde som de, og lode dem da naturligviis tale selv med vor Tunge, netop hvad jeg nys foreslog. En anden Sag er det, om man ikke skulde udelade, hvad der blot fylder op, og vel stundum skiller ad, hvad der skulde høre sammen, thi naturligviis vare Fædrene ikke heller ufeilbare, samt om man ei skulde prøve at rime lidt i Fædrenes Aand og den gamle Stil om de følgende Konger.

Naar dette var skeet, da tør jeg mene, der var for Øieblikket ei stort mere at gjøre paa den Kant, men desmeer paa den anden, Udgaven nemlig af mangen gammel, hardtad uoverkommelig Bog og mangen vigtig Haandskrift. Vel kunde Udsigterne